

ELŐFIZETESI AR:

Egész évre . . . 6 korona.
Ígyt az az 4 fillér.

MEJELNIK HETENKENT EGYSZER:
szombaton és egyes rendkívüli alkalmakkor.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG:
Városi közlévtár (városzház, földszint) 7. sz. Ide küldendő a kéziratok.

KIADÓBIVATAL:
Városi könyvnyomda-vállalat irodája, ide küldendő az előfizetési díjak és hirdetések.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDESI ÉS KOZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECEY IMRE.** Felelős szerkesztő: **KONCZ AKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Polgármesteri jelentés az 1906. évről.

Beterjeszve Debreczen sz. kir. város 1907 szeptember hónap 27-ikén tartott rendes közgyűléséhez.
(Folytatás.)

Született 1906-ban	vallás szerint		Összesen	Még halt 1906-ban	vallás szerint		Haltasulók száma	A község telének arányos száma	A község telének száma
	fi	nő			fi	nő			
Református	986	873	1963	731	703	1434	113	1436	378
Róm. katolikus	222	216	438	142	164	306	113	1436	378
Görög katolikus	44	43	87	19	38	57	113	1436	378
Ág. evangélikus	16	13	29	10	13	23	113	1436	378
Izraelita	106	109	215	58	64	122	113	1436	378
Görög keleti	1	1	2	1	1	2	113	1436	378
Unitárius	1	1	2	1	1	2	113	1436	378
Baptista	1	3	4	1	3	4	113	1436	378

Közegészségi szempontból a fontosabb halálozások a következő táblázat mutatja:

A betegségek neve és arányszáma 1906-ban:

A betegség neve	A betegség	
	esetszáma	halálozás aránya
Gümőkór.	361	18'39%
Bélhurut (gyermekeknél)	212	10'79%
Görscok (cseszesmőkénél)	206	10'49%
Hévenyfertőző betegségek	47	2'39%
Rák	76	3'82%
Baleset	35	1'83%
Öngyilkosság	45	2'29%
Halvaszületés és vetélés	183	9'47%

A halátesetek kor szerint 1906-ban:

Meghalt 1 éves korig	589
1-5-ig	250
5-10-ig	47
10-20-ig	121
20-30-ig	136
30-40-ig	111
40-50-ig	136
50-tól feljebb	571

Hét éven alul orvosi segélyben nem részesült 23 egén.

A házasságra lépők száma 1906-ban:

Református	348 pár.
Róm. katolikus	48 "
Görög katolikus	3 "
Ág. evangélikus	1 "
Izraelita	61 "
Vegyes vallású	208 "

A városi közkórház betegforgalma.

A debreceni városi közkórházban az 1906. év folyamán 4276 beteg ápolatott 106,979 ápolási nappal. Kórházunk beteglétszáma emelkedőben lévő, elodázhatalanná vált a közkórház kibővítése, amit rövid időn keresztül is kell vinni, ha csak nem akarjuk azt, hogy a betegek ne a mai kor igényei szerint ápolatassanak. Az őszi és téli hónapokban ugyanis a kórház zsúfolva van és e miatt a szabályzat ellenére kénytelenek vagyunk oly betegeket is elutasítani, akik feltétlenül kórházi ápolásra vannak utalva.

A betegforgalom legnagyobb volt január, február, március, április, május, november és december hónapban.

Helybeli beteg volt 1150, vidéki 3126.

A legnagyobb volt a belgyógyászati osztály, a bőr és bujakór, sebészet, szemészet s elmeor. Egyik osztály sem mutat nagyobb emelkedést az előző évhez képest, mert az osztályok kicsinyek s több beteget nem lehetett felvenni. Különösen az elmemegfigyelő osztály kicsi, ugy, hogy még a helybeli elmebetegeket sem tudtuk ellátni.

Városunk népességét a következő adatok mutatják:

Az 1906. évi népszámlálás adatai alapján készült.

Az évi betegforgalmat a következő táblázatos kimutatás mutatja:

Osztály	Márhalt 1906-évi		Felfeltett 1906-ban		Az összes ápolás		Elbocsátott						Összesen		Még halt		Visszatartott		Ápolási napok	
	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő	fi	nő
	szám		szám		szám		szám		szám		szám		szám		szám		szám		szám	
Sebészet	37	21	729	367	766	388	561	249	128	84	32	20	1,074	20	14	23	23	24,832		
Bőr- és bujakór	29	28	556	503	585	541	474	434	61	50	8	8	1,037	2	1	38	48	33,477		
Szemészet	9	11	108	104	117	115	59	70	46	41	3	2	221	—	—	9	2	6,639		
Elme	5	6	41	42	46	48	11	9	14	13	11	72	2	8	6	6	6	4,011		
Belgyógy.	44	68	855	703	899	771	374	349	309	195	53	76	1,356	108	99	57	50	38,020		
Összesen	124	144	2,289	1,719	2,413	1,863	1,481	1,111	558	389	109	117	3,760	132	122	133	129	106,979		

vány, reccsártya, glaucoma betegségek; trachoma 50 esetben, takár 10 esetben.

Műtéteket a sebészetben 580 esetben, a bujakórban 96, a szemészetben 24 esetben végeztek; a belgyógyászatban is fordultak elő kisebb műtétek: tályognyitás, hercesapolás, méhkaputás, bázisíngtágítás, gyomor- és hólyagmosás, intubatio, szurumoltás, górcsövi és vegyi vizsgálatok.

A kórházban 1906. évben meghalt 132 férfi és 122 nő. Egy betegre esik 253 ápolási nap.

Kórházi bizottsági ülés volt 4, amelyen a kórházat érintő ügyeket, költségelirányzatot és zárószámadást tárgyalta a bizottság.

A kórház pénztára az egész évben tudta a fizetéseket teljesíteni. Az ápolási költségek jobbára befolytak, a hátralékos összegeket pedig a kórház idején megszürtette.

A vizsgálatok alkalmával a pénztárt és a rak-tárt rendben találták.

Élelmezésre kiadott	73,994 K 60 f.
Kötszerre	4,023 K 45 f.
Műszerre	2,624 K 45 f.
Gyógyszerre	19,069 K 37 f.
Összesen	99,711 K 87 f.

A kórház épületei, csatornák, butorzat és felszerelés, mint minden évben, úgy az idén is alaposan átvizsgáltattak és a szükséghez képest tatarozva lettek és pótolva. A kalorifereken nagyobb átalakítás történt, amennyiben most mindenféle szén égethető azokban.

A kórházi orvosi karban halálózás is fordult elő az 1906. évben, amennyiben egy sok tudású és hivatása magaslatán álló sebészeti segédorvosunk, Vithen Ernő, az összes orvostudományok doktora, mindnyájunk ószinte bánatára április havában elhunyt.

A közkórházban 7 orvos működött, 4 tisztviselő, 18 betegápoló és 15 cseléd.

Ápolás alatt maradt 1907 január 1-én 133 férfi és 129 nő, összesen 262.

A bábaképző betegforgalma:

1906 január 1-én volt beteg	27 nő.
„ folyamán felvétetett ...	545 „
„ elbocsátott ...	522 „
„ meghalt ...	7 „
Marad 1906 december 31-én	43 „

Mezőgazdaság.

Városunk 1906. évi mezőgazdasági viszonyairól a következőket van szerencsém jelenteni.

Az 1906. évi termés hozam úgy a szemes, mint a kapás növényeknél várakozáson felül jónak mondható. Nagyobb elemi csapások nem voltak.

A szőlőtermés az őszi esőzés miatt közepes maradt, a dohánytermés a homokos talajon közepesen felüli, a fekete talajon közepes volt.

Az 1906. évi aratás eredménye a következő volt:

A belgyógyászatban leggyakoribb betegség volt a tüdővész, a légző szervek betegségei, az emésztési szervek bajai és az idegrendszer betegségei.

Hevenyfertőző betegségek közül hasi hagymáz 40 esetben fordult elő; 10 esetben halálal végződött; vörheny, váltóláz, kanyaró, orbánc, roncsoló toroklob.

Az állatoktól átvett betegségek közül a lépfene 1 esetben fordult elő.

A kut mérgezés 56 eset volt (marólug a legtöbb, néhány esetben szublimát és foszfor).

A bujakóros osztályon általános bujakór, takár, lágy fekély; bőrbetegségeknél az ecéma és rüh legtöbb esetben.

Sebészetben görvélykóros mirigyek, szű, álképletek, carcinomák.

Szemészetben kötszövet, szaru, látóidegszivár-

Őszibúza	Leartott terület	Termett holdanként mértérmáza	Összesen
Őszi búza	24,000	12	288,000
Tavaszi búza	300	11	3,300
Őszi rozs	11,500	9	103,000
Tavaszi rozs	500	9	4,500
Kétszeres	900	12	10,800
Őszi árpa	300	14	4,200
Tavaszi árpa	6,000	13	78,000
Zab	1,900	11	20,900
Szemes tengeri	1,500	12	180,000
Borsó	25	5	125
Burgonya	1,800	40	72,000
Cukorrépa	1,700	200	340,000
Takarmányrépa	800	300	240,000
Lóhere, lucerna	1,800	36.44	65,000
Tav. és zabos bük.	1,100	20	22,000
Termész. kaszálók	16,048	15	240,720
Dohány	1,200	10	12,000

Az állategészségügyi viszonyok általában kedvezők voltak.

A Hortobágyon az előző évhez képest még nagyobb mértékben léptek fel a sáska rajok, melyek úgy Debreczent, mint a szomszéd vármegyét nagy veszedelemmel fenyegetik. A város megtett mindent a sáskairtas érdekében, ez a munkát azonban, már arra való tekintettel is, hogy nemcsak Debreczent, hanem a szomszédos vármegyét is fenyegeti, csak az esetben járhat eredménnyel, ha az állam is támogatja ezen törekvésünket.

Az 1906. évben a mezőgazdasági munkálatok teljesítésénél a szociális mozgalmak még számbevehető károk nem eredményeztek, ellenben az év vége felé az izgatók befolyását a gazdasági ügyosztály észlelte a gazdasági munkás- és cseléd-szerződészek megkötésénél.

A m. kir. földművelésügyi miniszter újvárosi Mihály és Szabó Mihály mezőgazdasági cselédeket 100—100 korona jutalomdíjban és elismerő oklevéllel jutalmazta.

A debreczeni gazdasági egyesület és lótenyésztési bizottság 1906. évi június hó 40-én a Hortobágyon megtartotta a földművelésügyi kormány támogatásával a szokásos évi tenyészlő kiállítást és díjazást. A kitűzött 100 drb 10 koronás aranyból a zsüri ítélete alapján kiosztott 78 drb arany.

A díjazásra elővezetett lóállomány az előző évekhez képest kisebb volt ugyan, de minőség tekintetében sokkal jobb volt a bíráló bizottság véleménye szerint.

Vásárok (országos) 1906. évben:

- I. Remetenapi vásár január 8—16 napjain.
- II. Szentgyörgynapi április 16—24 "
- III. Nagybaldogasszony auguszt. 6—14 "
- IV. Dienesnap október 1—9 "

A hortobágyi állatvásárt június 21-én tartották meg.

Terméseredmények Debreczenben az 1906. évben:

Termék	termett	összesen	mín.	max.	leartott terület kat. hold
Borsó	termett	összesen	125		
	holdanként		5.500		
	leartott terület		25		
Szemes tengeri	termett	összesen	180,000		
	holdanként		12.00		
	leartott terület		15,000		
Zab	termett	összesen	20,900		
	holdanként		11.00		
	leartott terület		1,900		
Tavaszi árpa	termett	összesen	78,000		
	holdanként		13.00		
	leartott terület		6,000		
Őszi árpa	termett	összesen	4,200		
	holdanként		14.00		
	leartott terület		300		
Kétszeres	termett	összesen	10,800		
	holdanként		12		
	leartott terület		900		
Tavaszi rozs	termett	összesen	4,500		
	holdanként		9.00		
	leartott terület		500		
Őszi rozs	termett	összesen	103,500		
	holdanként		9.00		
	leartott terület		11,500		
Tavaszi búza	termett	összesen	3,300		
	holdanként		11.00		
	leartott terület		300		
Őszi búza	termett	összesen	288,000		
	holdanként		12.00		
	leartott terület		24,000		
Hely					Debreczen

Állag terményárak 1906. évben Debreczenben (100 kgr.):

	Deczember	November	Oktober	Szeptember	Augusztus	Július	Június	Május	Április	Március	Február	Január	Debreczenben
	13:50	13:40	13:20	12:80	13—	13:90	14:80	15:20	15:70	15:70	16—	16:40	Buza
	11:20	11:10	10:90	10:30	10:60	11:10	11:30	11:70	11:90	11:90	12—	12:30	Rozs
	12:40	12:40	12—	11:20	10:60	10:80	13:80	14:10	14:20	14:40	14:70	14—	Árpa
	8:20	8:20	14—	14:50	13—	13:60	14—	14:10	14:30	14:50	14:50	14:60	Tungerti
	13:30	13—	12—	12:50	13—	—	16—	15:80	14:80	14:50	14:40	13:80	Zab.

Állattenyésztésünk.

Nem sok örvendetett jelenthettek városunk állattenyésztéséről. Takarmány-, majd a nyár égető napjaiban legelő-hiány és a különböző állati betegségek nem kedveztek állattenyésztésünknek. Ezen a téren határozott visszaesés mutatkozott. A máskor jó legelőjű Hortobágyon is kiégett a mező, olyannyira, hogy a nyár végén a városi tanács kénytelen volt az erdőségeket megnyitni a jószág előtt. Állattenyésztésünket azért is nem igen látjuk emelkedni, mert a földéhes nép pénzét földvételeire fordítja és nincs benne vállalkozási szellem állatállományának fejlesztésére. Nagyban fokozta az állatállomány esekélyességéből származó drágaságot a szerb határ elzárása is.

Sertéskeskedelmünknek 1906. évben sokat értett a gyakori zárlat, valamint a tapasztalható vagonhiány.

Az állatvásárokra felhajtott jószágok száma Debreczenben, valamint az eladottak összege a következőkben tűnik ki:

Felhajtott: 16	39,556	eladott: 17,482
" szarvasmarha	69,975	" 40,835
" sertés	93,809	" 86,329
" juh	122,610	" 68,466
Összesen: 215,946		Összesen: 192,612

A marharakodó állomásokon az állatokat megvizsgálták és az állategészségügyi törvényeket és rendelkezéseket betartották, ott azonban, ahol a hatóság rendellenességet tapasztalt, ott élt az igazságos megtorlás jogával. Debreczen szab. kir. város területén megvizsgáltak 4174 szarvasmarhát, 242 lovat, 4488 juhot és kecskét, 668 bányánt és gödölét, 20,025 sertést és malacot.

A debreczeni vágóhídon leváltak 77 bikát, 810 ökröt, 4565 tehenet, 3248 növendékmarhát, 5110 borjut, 404 bivalyt, összesen 14,214 szarvasmarhát, továbbá 2261 öreg juhot, 10,651 bányánt, 5 öreg kecskét, 28,003 öreg sertést és 124 malacot.

Erdőgazdálkodás.

A Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező erdőségeken az 1906. évben történt eseményekről a következőkben terjesztem elő jelentésemet:

Erdőhasználat. Az erdőségeken a fának kihasználása kezdetét vette az 1906. év november hónap elejével és bár a nagy hó a munkálatokat akadályozta, mindazonáltal úgy a favágatás, mint a raktározás az 1907-ik év április hónap közepére bevégeztetett. A kihasználás az egyes erdőségek között a következőleg oszlott meg:

1. A **Bánkon** termeltetett hasított tölgyfa 13,907¹/₂ méter öl; hasított nyárfa 573¹/₂ m. öl, I. oszt. botfa 1230¹/₂ m. öl; II. oszt. botfa 3369¹/₂ m. öl; műfa 2⁵/₁₀ m. 467; 3 m. 9061; 4 m. 9352; 5 m. 2151, 6—8 méter 3102; 8 méteren felül 103 darab; talpfa 7642 drb; 28 csomó hosszú akácfa. Összesen tehát termeltetett tűzifa 19,045 m. öl; 28 csomó hosszú akácfa, 24,236 drb műfa, vasuti talpfa 7642 drb. Kifizetett munkabérben 50,249 kor. 35 f.

2. A **Savóskuton** vágatási készlet volt hasított tölgy 596¹/₂ öl; botfa 115¹/₂ öl; galyfa 648 csomó, vastag szonfa 393 csomó, vékony szonfa 182 csomó, vágatási bérbe kifizetve 4094 kor. 65 f.

3. A **Monostoron** tölgybotfa 216¹/₂ méter öl; nyárfa ¹/₂ öl, hosszú akácfa 136 csomó; vágatási bérbe kifizetett 592 kor. 80 fillér és 240 korona.

4. A **Nagyerdőn** hasított tölgyfa 165¹/₂ m. öl; hasított nyárfa 33¹/₂ m. öl; galyfa 3¹/₂ öl, vágatási bérbe kifizetett 523 kor. 25 f.

5. A **Nagyerdőn** hasított tölgyfa 214¹/₂ m. öl; hasított nyárfa 7¹/₂ m. öl; I. oszt. botfa 21¹/₂ m. öl és 2 drb husvágó tőke; vágatási bérbe kifizetett 637 kor. 15 f.

6. A **Ohaton** 50 csomó ¹/₂ öles akác; hasított akác 13 öl, hasított tölgyfa ¹/₂ öl, hasított nyárfa 11 öl, körtefa 1¹/₂ öl, gömbölyű körtefa 5 öl; I. oszt. botfa 35¹/₂ öl, II. oszt. botfa 14¹/₂ öl, nyár- és fűbotfa 4¹/₂ öl, akácgaly 59 csomó; vágatási bérbe kifizetett 351 kor. 20 f.

7. A **Hálpáon** szárazfa hasított tölgy 57 öl, I. oszt. botfa 26 öl, II. oszt. botfa 16 öl, szálfá 3673 drb, vágási bérbe kifizetett 452 kor. 58 f.

8. A **Paczon** száraz gömbölyűfa 69 öl, hasított tölgyfa 190 öl, hasított nyárfa 12¹/₂ öl, I. osztályú botfa 68¹/₂ öl, II. oszt. botfa 70¹/₂ öl, kerítésfa 3¹/₂ csomó; vágási bérbe kifizetett 1442 kor. 75 f.

9. A **Guthon** vágatott botfa 372¹/₂ öl, galyfa 318¹/₂ öl, szőlőkaró 2 csomó, nyárfa 10 öl, hosszú akác

68 csomó; vágási bér 1880 kor. 40 fillér. Összesen tűzifa 21,403 $\frac{1}{4}$ m. öl, hosszú fa 859 csomó, galyfa 1028 $\frac{1}{4}$ csomó; a favágásra kiadott összegről az erdőmester úr az átvételi okmányok betérjesztésénél külön-külön élszámolt.

A fentebbi vágástéri készletek beraktározva a következők:

1. A *Bánkon* hasított tölgyfa 12,942 $\frac{1}{2}$ m. öl, hasított nyárfa 614 m. öl, I. osztályú botfa 1091 öl, II. oszt. botfa 3091 öl, karámkaró 22 öl, vasuti talpfa 7550 drb, hosszúfa a város részére 1120 drb. Horváth János részére 23,116 darab épületfa.

Ezen raktári készletből eddig be lett szállítva a városi faraktárba: hasított tölgy 3156 öl, I. o. botfa 255 öl, II. o. botfa 451 öl és Ohatra lett elszállítva 220 drb épületfa. Raktározási bérbé ki lett fizetve 49,958 kor. 50 fillér.

2. *Savóskuton* be lett raktározva hasított fa 713 öl, botfa 133 $\frac{1}{2}$ öl; vágási költségbe fizetett 2539 kor. 50 fillér.

3. *Monostoron* beraktároztatott tölgybotfa 112 $\frac{1}{2}$ öl, nyárfa $\frac{1}{4}$ öl, szilbotfa 113 öl, raktározási bér 497 kor. 20 f.

4. *Nagyerdőn* száraz fa be lett raktározva hasított tölgyfa 196 öl, hasított nyárfa 41 öl, galyfa 4 öl, vágatási bér 723 korona.

5. *Nagyerdőn* ritkításból hasított tölgy 247 $\frac{1}{4}$ öl, hasított nyár 7 $\frac{1}{4}$ öl, botfa 23 öl, vágási bér 832 kor. 50 fillér.

6. *Ohaton* beraktároztatott hasított tölgy $\frac{1}{4}$ öl, hasított akác 14 öl, I. o. botakác 39 öl, II. o. botakác 16 öl, hasított nyár 10 $\frac{1}{4}$ öl, hasított fűz 6 öl, hasított körtefa 1 öl, I. r. körtefa 4 öl, II. r. körtefa 2 $\frac{1}{2}$ öl, fűzbotfa 3 öl, nyárbotfa 1 $\frac{1}{4}$ öl, raktározási bérbé fizetett 112 kor. 80 fillér.

7. *Halápon* beraktároztatott hasított tölgyaj 55 öl, I. r. botfa 32 öl, II. r. botfa 16 öl, raktározási bérbé kifizetett 175 kor. 10 fillér.

8. *Pacson* be lett raktározva hasított tölgyfa 207 öl, hasított nyárfa 14 öl, I. r. botfa 75 öl, II. r. botfa 74 $\frac{1}{2}$ öl, karó $\frac{1}{4}$ öl, raktározási bérbé fizetett 442 kor. 80 fillér.

Erdőnevelés. A Nagyerdőn, Monostoron, Savóskuton, ez év tavaszán ki lett ültetve a hézagok pótlására mintegy 115,000 akác-csemete. A Nagyerdőn a régi akácokban azon helyeken, ahol az akác megrikkult, különösen a laposabb helyeken, tölgyekkel lett beültetve. Ohaton az előirt területet az erdőmester úr tölgyekkel vettette be; valamint az akácok ritkább részeit is.

A Nagycserén az előirt területekből beültetünk akáccal 336 hold területet 421,400 drb akáccal. A régi akácok pótlására felhasználtott 337,000 drb akác. Az akáciskolák kiszedése alkalmával gyengének talál 245,000 drb ismét vissza lett iskolázva és az 1907. év tavaszán lesz felhasználva.

Akáciskola készült 24 holdon.

Bánkon az erdőstés lassan haladt, amennyiben harminc telepesnél többet beállítani nem lehetett. Akáciskola készült hét holdon, amelynek növése meglehetősen.

Guthon a már betelepített tisztás területek hézagjait kipótolták. Csemetekert készült mintegy 30 holdon, amelyből azonban a szárazság folytán sok csemete elveszett.

Általában az 1906. évben sem az ültetések, sem a csemetekertek nem mondhatók jóknak, amennyiben a szárazság mindkettőben nagy kárt okozott.

Erdővédelem. Az 1906. évben az állatok által okozott károsítás nagyobb mértékben nem fordult elő, de nagy károkat tettek az erdőbe belerő fátolvajok, akik a nagyobb tél miatt nemcsak a száraz galyakat, hanem a nyers fákat is összerombolták. Mintegy 80 esetben fordult elő erdei kihágási ügy, amelyek az illetékes hatóságához bejelentve megtoroltattak.

Számbavehető tüzkár nem fordult elő az erdőszegben, de a káros rovarok a Nagyerdőn, az Apafőján és Nagycserén nagy mértékben jelentkeztek.

Az 1905. és 1906. évi nagy szárazság az erdőekben nagy károkat okozott, amennyiben az egyes erdőrészekben sok fa kiszáradt, melyek aztán az 1906—7. év telén, a közigazgatási erdészeti bizottság engedélye folytán letaroltattak.

Mellékhasználatképpen a Guthon lekaszáltott 23 boglya széna 3056 kor. a Nagycserén 40 boglya széna 1825 korona értékben.

Az erdőszégi épületek az év folyamán ki lettek javítva.

Az erdőhivatalban 1299 ágydarabot intéztek el.

A középítkezés városunkban 1906-ban.

Városunkban a középítkezések 1906-ban, az általánosan rossz pénzügyi és munkaviszonyok miatt, nagyon szűk körben mozogtak.

Az államvasutak igazgatósága az állomás déli oldalán, a fűtőháztól az állomás közepé felé vonuló guritó pályát építtetett.

A városunkban megalakult debreczeni-sámsóni helyierdeki vasutársaság és debreczeni helyivasut vonala részben bekapcsolásával, a debreczeni fővasúti állomástól a város nyugoti és északi szélé mellett elvonulva, a Ferencz József- és Simonyi-uton, valamint a Nagyerdőn, Pallag-pusztán áthaladva Sámson községig terjedő 18 kilométer hosszú, rendes nyomtávú vasutat építtetett Nagyerdő, Gazdasági tanintézet, Pusztapallag, Dombos-tanya és Hajdusámson állomásokkal.

A város az előbbi években épített gazdasági vasut vonala folytatásaként 2,265 kilométer fűtőszállító iparvasutat épített a Bánk-pusztán.

Az elmúlt évben megkezdett állami női klinika összes helyiségei használatba vétettek.

A város, mint erkölcsi testület, a vasuti főállomás város oldala mellett levő Ispótyál-telepen 2 drb, női és férfi, emeletes szegényházi épületet, 1 földszintes dékáni lakot és fürdőépületet építtetett.

A halápi állomás közelében épült tanyai iskola és tanítói lakás használatnak átadott.

Vigkedvő Mihály-utcán és Rákóczi-utcán 4—4 tanterem, 1 tanítói lak és 1—1 szolgálakás, az Egyháztéri iskolánál 1 tanterem épített és 1 tanítói lakás alakított át.

A Jókai-utcai iskolánál szintén 1 új tanterem és tanítói lakás lett építve, illetve átalakítva.

A közvagóhídi jéggyár bővítési munkálatait a tanács elrendelte.

A Haláp telken két gazdasági (intézet) épület emeltetett, ugyancsak a nagyerdői sport-téren egy öltöző épület lett emelve.

Az összes városi külső-belső épületek, iskolák, katonai laktanyák évi fenntartása megtörtént.

Ezenkívül az összes utcai és középületi kutak javítása és az utcai földalatti csatornák igazítása megtörtént.

Új jövizű kutak furatott a városi tanács a Baromvásártéren, Péterfiai temetőken, Halápi erdőszelkánál és a Csödörös preskertben.

A város utcai tisztántartása a mérnöki hivatal kezelése alá adván, az utcaseprők és utcakaparrók részére 24 db szeméztisztító kézi targoncakocsit szerezünk be s ezáltal a szemétnak gyakori eltávolításával az utcák tisztántartása lényegesen előbbre haladt.

Ezenkívül a magyar szivattyú- és gépgyártól újból beszereztetett két darab 10 hektoliter őrartalmu locsoló-kocsi, ezzel az utcai locsolástól a tűzoltó-egylettől kölcsönzött hordóskocsik felszabadultak s az utcalocsolást állandóan 4 nagy városi kocsi-teljesítette az államvasuti pályaház és nagyerdő között elvonuló 3 kilométer hosszú utvonalon, valamint a Széchenyi-, Kossuth- és Hatvan-utca-elején.

Magánépítkezés történt a város belsejében a következőkben: Újonnan épült utcára 1 emeletes, 80 földszinti épület, 268 szoba, 55 előszoba, 14 konyha, 3 mosó konyha, 134 kamara, 113 pince, 1 szedő pince, 3 műhely, 13 fürdőszoba, 1 szeszgyár, 1 gépház, 3 raktár, 5 veranda és 4 folyosó.

Új építkezés a kertekben, épült 1 darab négyemeletes gőzmalom raktár az Istvánmalom telepen; épült még 130 esetben, 1 új házteleken 171 szoba, 21 előszoba, 118 konyha, 74 kamra, 5 műhely, 8 veranda, 10 folyosó, 4 fürdőszoba, 47 pince, 11 istálló, 2 raktár és 2 borház.

Épület átalakítás történt a városban 70 helyen; 5 bolt, 42 szoba, 15 előszoba, 39 konyha, 23 kamra, 2 műhely, 1 raktár, 1 mosókonyha, 3 fürdőszoba, 3 folyosó, 11 pince, 9 istálló, 8 portálé; boltajtó kivágás történt 18 esetben.

A város külterületén kisebb melléképítkezés történt 32 esetben.

Az utak kavicsos utkavicsolva és hengerelve lett Bethlen-utcán, Pesti- és Péterfia-utca külső végén.

Kockakő burkolat készült új köből:

1. Piac-utcán új helyen ...	51-30 m ³
2. Külső vásártéren ...	65-20 m ³
3. Raktári uton ...	804— m ³
Összesen	920-50 m³ területen;

Kockaburkolat javítás:

Szappanos-utcai kútnál	21— m ³
József kh.-utcán ...	2-89 "
Piac-utcán ...	846-47 "
Arany János-utcán ...	32-54 "
Hunyadi "	2— "
Nyugoti "	44-65 "
Kossuth "	8-25 "
Battyhányi "	44-00 "
Sas "	2-24 "
Színházudvaron ...	255-49 "
Összesen	1259-59 m³

Alaktalan terméskő burkolat készült új helyen:

Rákóczi-utcán ...	1154-96 m ³
Hadházi "	114-50 "
Nyugoti "	865-49 "
Salétromsoron ...	70-71 "
Reform. iskolai-uton	787-56 "
Raktárhoz vezető "	1104-60 "
Bábaképző udvaron ...	302-16 "
Vágóhid udvarán ...	166-25 "
Összesen	4566-23 m³ területen.

Alaktalan terméskő burkolat javítva lett és részben átalakított:

Csapó-utcán ...	76-90 m ³
Rákóczi "	9— "
Vár "	11-07 "
Nyomató-utcán ...	40-40 "
Szappanos "	21-45 "
Kölcsey "	17-50 "
Vilmos laktanyánál	1666-50 "
Leány-utcán ...	2— "
Morgó "	72-30 "
Egymalom-utcán ...	8— "
Péterfia "	25-40 "
Fűvészkert "	12— "
Darabos "	46-95 "
Egyház-tér ...	181-77 "
Kasza "	323-97 "
Bethlen "	75-16 "
Honvéd "	366-94 "
Hajó "	1— "
Hatvan "	145-50 "
Mester "	30— "
Pesti "	79-60 "
Tizenháromváros-u.	57— "
József kherceg-utcán	73-55 "
Kápolnási-köz ...	31-50 "
Piac-utcán ...	387-30 "
Simonffy-utcán ...	848-89 "
Kápolnási "	2-80 "
Hal "	14— "
Széchenyi "	29-15 "
Arany János-utcán...	381-20 "
Nemzetőr "	8— "
Szálka "	130— "
Török Bálint "	22— "
Vörösmarty "	30-30 "
Hunyadi "	12-25 "
Deák Ferenc "	14-59 "
Degenfeld-tér ...	16-50 "

Városház-utcán ...	48—	m ²
Külső vásár-tér ...	797-44	"
Mázsaház mellett ...	587-85	"
Nyugoti-utcán ...	4-20	"
Homok " ...	2-50	"
Petőfi-tér ...	24-07	"
Verbőczy-utcán ...	27-12	"
Közvágóhid ...	410-84	"
Szent Anna-utca ...	59-50	"
Varga " ...	21-25	"
Vigkedvű M. " ...	37-20	"
Bábaképzőnél ...	224—	"
Kossuth-utca ...	21-60	"
Rózsa " ...	6-25	"
Méliusz-tér ...	4—	"
Pacsirta-utca ...	4-25	"
Színházudvar ...	3-48	"
Kandia-utca ...	18—	"

Alaktalan terméskő
összesen 7989-19 m²

Kavicsos ut igazítottatott:

Csapó-utcán ...	2—	m ²
Péterfia " ...	5—	"
Bethlen " ...	4—	"
Czegléd " ...	4—	"
Mester " ...	2—	"
Hatvan " ...	2—	"

Összesen 19— m² területen.

Kavicsos ut helyett kockakö
nt készült ... 14— m² területen.

Téglaburkolat készült új téglából:

Csapó utcán ...	69-36	m ²
Leány " ...	80—	"
Szappanos " ...	113-50	"
Veres " ...	52-60	"
Nyomatató " ...	50-46	"
Csonka " ...	133-75	"
Fazekas Mihály " ...	54—	"
Könyök " ...	41-25	"
Morgó " ...	42—	"
Sarok " ...	37-50	"
Kölcsey " ...	9-10	"
Eötvös " ...	7—	"
Fűvészkert " ...	12-60	"
Hüvelyes " ...	15-60	"
Kasza " ...	80—	"
Bethlen " ...	78-42	"
Hajó " ...	64-80	"
Hatvan " ...	37-60	"
Jókai " ...	242—	"
Mester " ...	29-24	"
Garai " ...	7-20	"
Csap " ...	8-25	"
Csemete " ...	31-64	"
Tanító " ...	42-66	"
Borz " ...	54—	"
Csók " ...	33-80	"
Simonffy " ...	18—	"
Szív " ...	6-40	"
Szalkai " ...	9-71	"
Vörösmarthy " ...	14-40	"

Késes utcán ...	393-80	"
Török Bálint " ...	17-20	"
Barna " ...	13—	"
Boldogfalvi " ...	168-30	"
Erzsébet-ut ...	32-20	"
Deák Ferenc-utcán ...	49-40	"
Degenfeld-tér ...	22-75	"
Városház-utcán ...	16—	"
Salétrom ...	42-30	"
Bábaképzőnél ...	719-60	"
Varga utcán ...	29-70	"
Baross " ...	181-20	"
Nap " ...	15—	"
Zápolya " ...	32-20	"
Pacsirta " ...	14-40	"
Bercsényi " ...	126-56	"
Színház és csizmadia-szín	511-27	"
Berek utcán ...	32—	"
Lorántffy " ...	75-70	"
Monostor " ...	15-80	"
Apaffy " ...	240-40	"
Sámsoni " ...	80-30	"
Árpád-tér ...	258—	"

Uj téglaburkolat összesen 4484-12 m² területen.

Téglaburkolat javítottatott:

Csapó utcán ...	28-69	m ²
Vilmos laktanya mellett	132—	"
Rákóczi utcán ...	238-81	"
Leány " ...	18-51	"
Szappanos " ...	177-71	"
Veres " ...	147-18	"
Nyomatató " ...	77—	"
Csonka " ...	107-64	"
Sarok " ...	49-50	"
Kölcsey " ...	54-82	"
Kazinczy " ...	18-20	"
Eötvös " ...	83-10	"
Egymalom " ...	52-50	"
Morgó " ...	106-68	"
Hadházi " ...	24—	"
Nagy Sándor " ...	12-10	"
Darabos " ...	163-67	"
Fűvészkert " ...	58-80	"
Hüvelyes " ...	44-40	"
Kasza " ...	15-30	"
Bethlen " ...	52-77	"
Honvéd " ...	7—	"
Hatvan " ...	30-60	"
Jókai " ...	109-08	"
Mester " ...	35-02	"
Garai " ...	6-05	"
Máta " ...	8—	"
Csokonai " ...	58-50	"
Csap " ...	28—	"
Csemete " ...	25-20	"
Görbe " ...	16-50	"
Tanító " ...	91-80	"
Borz " ...	24-53	"
Zsák " ...	34-40	"
Csók " ...	276-97	"
Simonffy " ...	16-80	"
Arany János " ...	151-49	"
Külsővásártér " ...	112-20	"

Vörösmarthy	65-20	"
Török Bálint	7-84	"
Barna	14-70	"
Boldogfalva	69-75	"
Erzsébet	39-10	"
Késés	537--	"
Bánk	15-40	"
Hunyadi	23-77	"
Vigkedvü M.	101-66	"
Városháza...	30--	"
Salétrom	60-10	"
Vágóhidnál	176--	" területen.

(Folyt. köv.)

Hírek.

— **Sz. Szabó József dr. halála.** Sz. Szabó József volt m. kir. honvéd törzsrósvos, városunk törvényhatósági bizottságának érdemes és munkás tagja, a debreczeni ev. ref. egyház presbitere, a kollégium és felsőbb leányiskola igazgatótanács tagja, a debreczeni mentőegyesület alelnöke f. hónap 17-ikén elhunyt. A megboldogult a közügyek hírv munkása volt és mint a függetlenségi párt tagja, a párt érdekében igen sokat fáradozott. Temetése Debreczen város társadalmának nagy részvétele mellett ment vége f. hónap 19-ikén. Áldás emlékére!

— **A kivándorlás.** Debreczen szabad királyi város polgármestere közhírré teszi, hogy az északamerikai Egyesült Államok déli államai újabban minden eszköz felhasználása mellett oda törekcsenek, hogy minél több európai kivándorlót birjanak reá államaikba való bevándorlásra, mely célból az Észak német Lloyd hajó céget megbízták, hogy Brémából a déli államok kikötőibe egyenes hajóújjaratok rendezzen — kivándorlók odacsátbátása végett pedig Európába ügynököket küldtek.

Az ugynevezett déli államok közé tartozik Maryland állam is, mely a többi között szintén elhagyott telepei révén ismeretes az Egyesült államokban s már husz év óta fáradozik azon, hogy elhagyott telepeit újjaban odacsátbátandó telepekként eladhassa. Azon állam talaja igen gyenge minőségű, mely korábbi rablogazdálkodás következtében kimerült, terméketlenné vált s már számos telepes volt kénytelen ottan megvásárolt telepét elhagyni, mely a megélhetést nem biztosította.

Ennélfogva a kivándorlásra és különösen Amerikába való letelepedésre hajlandósággal bíró egyneként az Észak amerikai egyesült államok déli államaiba való letelepedés veszélyes voltára figyelmezteti és attól való tartózkodására őket saját jó felfogott érdekében óva inti.

— **Szepsy Antal halála.** Szepsy Antal nyug. takarékpénztári vezérigazgató temetése a nyár részvét mellett ment vége. Egy munkás férfiú dőlt vele a sirba. Nemes szív, jó lélek volt, a közügyeknek szentelve életét. Egy emberöltőre szóló munkásságát nagy alkotások hirdetik. Utolsó időben visszavonult, csöndesen élve őt szeretettel körülvevő családja körében. Áldás emlékére.

— **Személyi hír.** Szabó István adópenztáros megkezdte szabadságidejét.

Eszküdtél. Szücs Gusztáv, újonnan kinevezett számgyakornok a hivatalos esküt a városi tanács kezébe f. hónap 17-én tette le.

— **A fizetésrendezésl javaslat.** A fizetésrendezésl javaslat átdolgozására kiküldött hármas bizottság elkészítette munkálatait és ma délután tárgyalja. A javaslatot volt alkalmunk megtekinteni, egészében érdemes munka és méltán megérdemli, hogy a szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság szeretettel foglalkozzék vele.

— **Értesítés.** A városi tanács tudatja az érdeklődőkkel, hogy a cs. és kir. 2. számú loavató bizottság 1907. évi október hó 30-án délelőtt 9 órakor Debreczenben a méntelep lak-tanya melletti téren katonai lóvásárt tart.

14,756/1907.

Árverési hídetmény.

Debreczen sz. kir. város Tanácsa a Debreczen-pusztalepi 22. sz. újkvben A+16 sz. s 164/a. hrsz. alatt foglalt „Pipagödörök” elnevezésű 13 hold 1215 négyszögöl területű s Debreczen sz. kir. város tulajdonát képező ingatlanok eladása czéljából a törvényhatósági bizottsági közgyűlésnek 279/15,894 sz. a. hozott s kormányhatóságilag jóváhagyott határozat alapján, amennyiben a f. é. szeptember 24-én megtartott árverés eredményére felülígért tétetett: újabb árverést rendel el.

Az árverés f. 1907. évi október 23-án d. e. 9^{1/2} óra-
kor a városháza nagytanácstermében fog megtartatni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a város számvévoí hivatalában megtekinthetők.

Debreczen, 1907 október hó 9-én.

A városi tanács.

Olcsó kölcsön!

A mai nagy pénzdrágaságban, mikor a takarékpénztárak, bankok és szövetkezetek kölcsönt vagy egyáltalában nem, vagy csak igen nagy kamatra tudnak adni:

~ a legolcsóbb kölcsönt ~

Debreczen sz. kir. város Árvaszéké-
nél lehet kapni a Gyámpénztárból.

A gyámpénztárnak egy millió korona kölcsön-
adható pénze van. Kölcsönt az Árvaszék ad házakra és földbirtokra a becsérték egy harmad részéig 6% kamatra, amely kamaton tül semmiféle kezelési vagy más jutalékot nem kell fizetni.

Felvilágosítást díjtalanul ad **dr. Dóczy Emil** árvaszéki ügyész. Piac-utca 7. sz. a. irodájában

334.
1907. vrs. szám. Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főispánja.

Pályázati hídetmény.

Debreczen szabad királyi város törvényhatóságánál a II-od aljegyzői állás üresedett meg. Ezen állás, mely évi 2400 korona fizetés és 400 korona lakáspénzből álló javadalmazással van egybekötve, az alábbi határidő lejártá után tartandó legközelebbi törvényhatósági bizottsági közgyűlésen választás útján fog betölteni.

Felhívom mindazokat, kik erre az állásra és ennek betöltése folytán esetleg megüresedő állásokra pályázni kívánnak s az 1883. évi I. t.-c. 3. §-ban körülírt minősítést kimutatni képesek, hogy okmányaikkal kellően felszerelt pályázati kérvényüket hozzám, mint a kijelölt választmány elnökéhez folyó évi november hó 1-ső napjának délelőtt 12 órájáig annyival is inkább benyujtsák, mert a későbbben érkező pályázati kérvények figyelembe véteteni nem fognak.

Debreczen, 1907 október hó 14.

Wesprémy Zoltán sk.
főispán.